

Byla C-769/23

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. gruodžio 13 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Consiglio di Stato (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. gruodžio 5 d.

Apeliantė:

Mara soc. coop. arl

Kitos apeliacinio proceso šalys:

Ministero della Difesa

Gruppo Samir Global Service Srl

<...>

ITALIJOS RESPUBLIKA

Consiglio di Stato (Valstybės Taryba),

vykdydama teismines funkcijas (penktoji kolegija),

priėmė šią

NUTARTĮ

dėl ieškinio <...>, kurį pareiškė

Mara soc. coop. r.l.<...>

prieš

Ministero della Difesa <...> *Gruppo Samir Global Service Srl.* <...>

siekdama pakeisti

<...> *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma* (Lacijaus regiono administracinio teismo Romos rūmai, Italija) I kolegijos sprendimą Nr. 6259/2023, priimtą byloje tarp šalių

<...> [*įprastos formuluotės*]

I. FAKTINĖS APLINKYBĖS

1. 2022 m. liepos 14 d. nutarimu sudaryti sutartį, apie kurią 2021 m. gruodžio 29 d. *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio priede* 2021/S 253–672319 buvo pateikta išankstinė informacija, *Ministero della difesa* (Gynybos ministerija, Italija), vadovaudamasi (tuo metu galiojusi) 2016 m. balandžio 18 d. *Decreto legislativo n. 50 (Codice dei contratti pubblici)* (Įstatyminis dekretas Nr. 50 (Viešųjų pirkimų kodeksas); toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 50/2016) 60 straipsniu, pradėjo Sąjungos masto atvirą procedūrą dėl nenuolatinių ir skubių nekvalifikuoto darbo paslaugų, susijusių ir nesusijusių su pačios ministerijos centriniais ir periferiniais poreikiais tenkinti skirtu transportu 2023 m. (konkursas Nr. 3144713), pirkimo, su galimybe pratęsti jį trejiems metams, suskirstytą į devynias pirkimo dalis.

Šios bylos dalykas – procedūra, susijusi su pirkimo dalimi Nr. 6 (CIG 9351659124 – kodas NUTS ITH41) dėl „*Aeronautica Militare area Nord*“ (Šiaurinės dalies karinės oro pajėgos), kurios suma siekė 532 786,89 EUR (numatoma bendra konkurso bazinė suma – 5 200 565,31 EUR be PVM ir (arba) kitų įstatymuose numatytų mokesčių bei įmokų). Siekiant paisyti Sąjungoje nustatytos ribos, taigi, vadovaujantis Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 35 straipsniu, pirkimo specifikacijoje nurodyta bendra šios pirkimo dalies vertė – įskaitant sumas, skirtas galimiems pratęsimams – buvo 3 463 114,72 EUR be PVM (o nurodyta bendra pirkimo vertė, taip pat siekiant paisyti Sąjungoje nustatytos ribos, buvo 33 803 674,52 EUR be PVM).

Konkurso taisyklėse, remiantis Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 95 straipsnio 4 dalies b punktu, buvo numatyta sutartį sudaryti vadovaujantis mažiausios kainos kriterijumi, nes konkursas buvo susijęs su standartizuotų savybių paslauga. Nuolaida turėjo būti siūloma tik pradiniam nustatytam sutarties atlygiui ir šiuo klausimu pirkimo specifikacijos 17 straipsnio antroje pastraipoje buvo nurodyta: „*atsižvelgiant į tai, kad prašoma procentinė nuolaida bus taikoma tik atlygiui, darbo sąnaudų liks nepakitusios, nes įdarbintų darbuotojų atlyginimai mokami pagal kategorijos sektorinę kolektyvinę sutartį. Taigi nedaroma poveikio Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 50 straipsnyje nustatytiems tikslams, kuriais iš esmės siekiama užtikrinti užimtumo lygį ir apsaugoti darbuotojus taikant Nacionalinę kolektyvinę darbo sutartį*“.

Konkurso dėl pirkimo dalies Nr. 6 laimėtoja buvo paskelbta bendrovė *Mara s.c.r.l.* (dabartinė apeliantė), kuri pasiūlė 100 % nuolaidą. Kita konkurso dalyvė –

Gruppo Samir Global Service s.r.l. – irgi pasiūlė 100 % nuolaidą; panašiai pasiūlė dar viena konkurso dalyvė. Vis dėlto burtų keliu konkursą laimėjo *Mara* <...>.

II. PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO SPRENDIMAS

2. Bendrovė *Gruppo SAMIR Global Service s.r.l.* apskundė sprendimą, kuriuo sutartis buvo paskirta jos varžovei <...>, *Tribunale Amministrativo Regionale (TAR) per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas). [*Kiti skundžiami dokumentai, kurie nėra svarbūs nagrinėjant prejudicinį klausimą*]. Pareiškėja pateikė prieštaravimus dėl konkurso laimėtojos pateikto pasiūlymo ir, papildomai, prieštaravimus, kuriais siekė, kad visas konkursas būtų panaikintas.

<...>. [*Nacionalinis procesas*]

3. 2023 m. balandžio 11 d. Sprendimu Nr. 6259, dėl kurio pateiktas apeliacinis skundas, Lacijaus regiono administracinis teismas Romos rūmų I-bis kolegija patenkino pagrindinį *Gruppo SAMIR* ieškinį, kiek jis buvo susijęs su jos pareikštais interesais, todėl panaikino skelbimą apie pirkimą tik tiek, kiek jis susijęs su pirkimo dalimi Nr. 6 <...>. [*Nacionalinis procesas*]

III. APELIACINIS PROCESAS

4. Šiuo metu teismo nagrinėjamu apeliaciniu skundu *Mara* paprašė pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimą <...>. Savo apeliacinį skundą ji grindė dviem pagrindais. Bendrovė *Gruppo SAMIR Global Service s.r.l.* pateikė priešpriešinį apeliacinį skundą.

Pirmajame pagrinde apeliantė, be kita ko, nurodė Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 95 straipsnio 3 dalies a punkto pažeidimą ir teigė, kad jame numatyta taisyklė – pagal kurią neleidžiama pasirinkti mažiausios kainos kriterijaus viešuosiuose pirkimuose, susijusiuose su intensyvia darbo jėga – netaikytina sutartims, kurios, kaip nagrinėjamu atveju, pasižymi standartizuotomis savybėmis. Jei ši nuostata būtų suprantama kitaip, ji, apeliantės nuomone, prieštarautų Sąjungos teisei, visų pirma 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (Tekstas svarbus EEE), 67 straipsniui. Apeliantė pažymi, kad minėta Sąjungos teisės norma siekiama skatinti geriausią paslaugų kokybę (tai, beje, atitinka 2011 m. spalio 25 d. rezoliuciją dėl viešųjų pirkimų modernizavimo Nr. 2011/2048(INI), parengtą prieš priimant 2014 m. direktyvą) ir pirmenybė teikiama ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijui; vis dėlto net ir šiuo požiūriu nacionalinės teisės nuostata pažeidžiamas proporcingumo principas, nes ja viršijama tai, kas būtina direktyvoje nurodytiems tikslams pasiekti: labai standartizuotų prekių ar paslaugų atveju mažiausios kainos kriterijus gali būti priimtinas, bet tokiu atveju nevertinama jokia reali būtinybė gauti diferencijuotus techninius pasiūlymus. Taigi apeliantė paprašė, kad prašymą

priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pateiktų Europos Sąjungos Teisingumo Teismui atitinkamą prejudicinį klausimą.

5. <...> [nacionalinis procesas]

IV. GINČIJAMOS FAKTINĖS APLINKYBĖS IR TAIKYTINI TEISĖS AKTAI.

6. Ginčijamas klausimas, likęs po to, kai šiame procese buvo priimtas dalinis sprendimas, yra susijęs su būtinybe, kad viešojo pirkimo konkursas (šiuo atveju – dėl su prekių vežimu susijusių nekvalifikuoto darbo paslaugų teikimo), kuriam būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, bet kartu ir standartizuotos savybės, būtų vykdomas remiantis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo sudarymo kriterijumi, ar, atvirkščiai, perkančiajai organizacijai paliekama vertinimo laisvė dėl galimo mažiausios kainos kriterijaus pasirinkimo.

Taikytinose nacionalinės teisės nuostatose numatyta:

– Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 95 straipsnio 3 dalies a punkte (nagrinėjami sutarčiai taikomame *ratione temporis*) nustatyta: „Išskirtinai remiantis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijumi, kuris nustatomas vadovaujantis geriausiu kainos ir kokybės santykiu, skiriamos:

a) sutartys, susijusios su socialinėmis paslaugomis ir maitinimo paslaugomis, teikiamomis ligoninėse, globos įstaigose bei mokyklose, taip pat su paslaugomis, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, kaip apibrėžta 50 straipsnio 1 dalyje, nedarant poveikio sutarčių skyrimui pagal 36 straipsnio 2 dalies a punktą;

b) sutartys, susijusios su inžinerinių ir architektūros paslaugų ir kitų techninio bei intelektualinio pobūdžio paslaugų, kurių vertė yra 40 000 EUR ar didesnė, teikimu;

b bis) paslaugų teikimo ir prekių tiekimo sutartys, kurių vertė yra 40 000 EUR arba didesnė ir kurioms būdingas svarbus technologinis turinys arba kurios yra novatoriško pobūdžio“;

– a punkte nurodytose taisyklėse savo ruožtu nustatyta, kad (50 straipsnio 1 dalis): „[s]udarant koncesijos sutartis ir ne intelektualinio pobūdžio darbų ir paslaugų pirkimo sutartis, visų pirma sutartis, susijusias paslaugomis, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, į skelbimus apie pirkimą, pranešimus ir kvietimus, laikantis Europos Sąjungos principų, įtraukiamos specialios socialinės sąlygos, kuriomis siekiama paskatinti įdarbintų darbuotojų užimtumo stabilumą, numatant, kad konkurso laimėtojas taikys 2015 m. birželio 15 d. „decreto legislativo n. 81“ (Įstatyminis dekretas Nr. 81) 51 straipsnyje nurodytas sektoriaus kolektyvines sutartis. Paslaugos, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, – tai paslaugos, kurias teikiant darbo sąnaudos sudaro ne mažiau

kaip 50 proc. visos sutarties sumos“; <...> [36 straipsnio 2 dalies a punkto tekstas, nesusijęs su šiuo ginču],

– to paties Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 95 straipsnio 4 dalies b punkte nustatyta:

„Žemiausios kainos kriterijus gali būti taikomas: <...> b) paslaugų ir prekių, kurioms būdingos standartinės savybės arba kurių sąlygas nustato rinka, atveju, išskyrus paslaugas, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, nurodytas 3 dalies a punkte“.

Pastaroji išimtis į įstatymo tekstą įtraukta *Decreto-legge n. 32 18 aprile 2019 (Disposizioni urgenti per il rilancio del settore dei contratti pubblici, per l'accelerazione degli interventi infrastrutturali, di rigenerazione urbana e di ricostruzione a seguito di eventi sismici)* (2019 m. balandžio 18 d. Dekretas įstatymas Nr. 32 (Skubios nuostatos dėl viešųjų sutarčių sektoriaus gaivinimo siekiant paspartinti infrastruktūros intervencijas, miestų regeneraciją ir atstatymą po seisminių įvykių)), su pakeitimais pertvarkyto į *Legge 14 giugno 2019, n. 55* (2019 m. birželio 14 d. Įstatymas Nr. 55), 1 straipsnio 20 dalies t punkto 3 papunkčiu.

Vis dėlto šiame įstatyme neapibrėžtos paslaugos (arba prekių tiekimas), kurioms būdingos „standartizuotos savybės“, bet galima manyti, kad, bent jau kalbant apie paslaugas, siekta nurodyti tokias paslaugas, kurioms būdingas didelis pasikartojamumas ir kurios neapima individualiai pritaikomų elementų (pavyzdžiui, technologinių ar inovacinių), dėl kurių būtų sunku įsivaizduoti toki konkurso dalyvio indėlį, kuris galėtų turėti įtakos lūkesčiui, kad bus teikiama vienoda paslauga; taigi, siekiant procedūros ekonomiško ir spartumo, leidžiama taikyti mažiausios kainos kriterijų, nes nėra konkrečios priežasties lyginant konkurso dalyvius taikyti geriausios techninės kokybės kriterijų.

7. Taigi iš pirmą pateiktos nacionalinės teisės nuostatų apžvalgos matyti, kad standartizuotomis savybėmis pasižyminčių paslaugų ar prekių atveju administracija turi galimybę („gali“) numatyti mažiausios kainos kriterijų (Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 95 straipsnio 4 dalies b punktas); bet aiškiai taikoma išimtis „paslaugoms, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas“, t. y. toms, kurių darbo sąnaudos sudaro bent pusę visos sutarties sumos (kaip yra nagrinėjamu atveju). Pastaruoju atveju taikytinas tik to paties 95 straipsnio 3 dalies a punkte nustatytas ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijus.

Consiglio di Stato plenarinė sesija, kuri pagal nacionalinės teisės sistemą kompetentinga spręsti ginčus dėl jurisprudencijos taikant taisykles ir nustatyti su tuo susijusius teisės principus <...>, turėjo išnagrinėti – byloje, kurioje ginčas, kaip nagrinėjamu atveju, buvo susijęs su standartizuotų savybių, bet didelio darbo intensyvumo pirkimu – Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 95 straipsnio 3 dalies, pagal kurią ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijus taikomas paslaugoms,

kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, santykį su to paties straipsnio 4 dalies nuostata, pagal kurią mažiausios kainos kriterijų leidžiama taikyti teikiant paslaugas ir tiekiant prekes, pasižyminčias standartizuotomis savybėmis. Taip buvo dar prieš teisės aktų leidėjui 2019 m. priimant sprendimą dėl minėto 4 dalies b punkto formuluotės, įtraukiant išimtį, susijusią su paslaugomis, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas.

Šiuo klausimu Plenarinė sesija pabrėžė, kad ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijaus taikymo skiriant sutartis dėl paslaugų, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, teikimo priežastis – siekti darbo apsaugos tikslų, kuriems pagal Konstituciją ir Sąjungos teisę teikiama pirmenybė viešųjų pirkimų sutarčių srityje. Kartu ji išpėjo, kad šie tikslai negali būti aukojami dėl techninių reikalavimų ir administracijos nuožiūra priimamų sprendimų. Taigi, siekiant pašalinti 95 straipsnio 3 ir 4 dalių neatitikimą, buvo nustatytas toks teisės principas: *„paslaugų, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, pirkimo sutartys, kaip jos suprantamos pagal Viešųjų pirkimų kodekso 50 straipsnio 1 dalį ir 95 straipsnio 3 dalies a punktą, vis dėlto sudaromos pagal geriausio kokybės ir kainos santykio kriterijų, net jeigu jos taip pat pasižymi standartizuotomis savybėmis, kaip tai suprantama pagal to paties kodekso [straipsnio] 4 dalies b punktą“* (2019 m. gegužės 21 d. Sprendimas Nr. 8).

8. Taigi taikydamas šį principą, kuris vėliau buvo patvirtintas ir paskesnėje pirmosios instancijos administracinių teismų jurisprudencijoje, šioje byloje Lacijaus regiono administracinis teismas nusprendė, kad nagrinėjamoje pirkimo sutartyje – būtent dėl to, kad ji, nors pasižymi standartizuotomis savybėmis, yra susijusi su dideliu darbo intensyvumu – būtina turėjo būti numatytas ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo sudarymo kriterijus. Taigi Lacijaus regiono administracinis teismas nusprendė, kad *lex specialis* sąlyga, pagal kurią numatytas mažiausios kainos kriterijus, yra neteisėta, todėl panaikino visą konkursą.

Iš tiesų, nagrinėjamu konkursu, viena vertus, siekta sudaryti sutartį dėl *„nenuolatinio nekvalifikuoto darbo“* paslaugų, kurioms būdingos neginčijamai standartizuotos savybės, t. y. dėl paprastų *„pakrovimo ir iškrovimo operacijų, siuntinių sudarymo ir išardymo, atvežamų ir išvežamų medžiagų sukrovimo ir iškraustymo, medžiagų perkėlimo ir viso kito, kas apibrėžiama kaip bendro pobūdžio nekvalifikuoti darbai, atliekami sandėlių, statybos aikštelių, įstaigų, karinių laivų ir (arba) karinių oro uostų bei karinių įstaigų reikmėms patenkinti“* (žr. konkurso specifikacijų 17 straipsnį, p. 33), teikiamų Gynybos ministerijos naudai. Kita vertus, tam pačiam konkursui lygiai taip pat vienareikšmiškai būdingas didelis darbo intensyvumas, kai darbo jėga skiriama aprašytiems krovinių pakrovimo, iškrovimo ir vežimo darbams atlikti: tai, kad darbo sąnaudos nagrinėjamu atveju sudaro ne mažiau kaip 50 procentų visos sutarties sumos, kaip apibrėžta Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 50 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje, nagrinėjamu atveju yra aiški ir šalių neginčijama aplinkybė.

9. Apeliantė kritikuoja Lacijaus regiono administracinio teismo padarytas išvadas ir teigia, kad, kalbant apie išimtinai fizines numatytas siuntų tvarkymo

operacijas – t. y. operacijas, kurios dėl savo pobūdžio yra pasikartojančios ir standartizuotos – negalima įvertinti jokio realaus poreikio gauti diferencijuotus techninius pasiūlymus, nes tai lemtų be reikalo pailgintą pirkimo procedūrą ir pažeistą konstitucinį gero viešojo administravimo principą.

Be to, nagrinėjamu atveju – kaip pažymi apeliantė – teikiant mažiausios kainos pasiūlymą turėjo būti mažinama ne bendra bazinė kaina, į kurią įtraukiamos darbo sąnaudos, o veikiau tik atlygis; šiaip ar taip, jis turėjo būti apskaičiuojamas jau neįtraukiant darbo sąnaudų. Konkurso specifikacijų 17 straipsnio priešpaskutinėje pastraipoje buvo numatyta: „Iš tikrųjų siekiant sutartį sudaryti už mažiausią kainą, atsižvelgiant į tai, kad prašoma procentinė nuolaida bus taikoma tik atlygiui, darbo sąnaudos liks nepakitusios, nes samdomų darbuotojų atlyginimai mokami pagal kategorijos kolektyvinę darbo sutartį. Taigi nedaroma poveikio Istatyminio dekreto Nr. 50/2016 50 straipsnyje nustatytiems tikslams, kuriais iš esmės siekiama užtikrinti užimtumo lygį ir apsaugoti darbuotojus taikant Nacionalinę kolektyvinę darbo sutartį“.

Vadinasi, kaina galėjo būti mažinama tik galimo įmonės pelno sąskaita, nekeičiant darbo sąnaudų: taigi garantijos, susijusios su būtina vykdant sutartį dirbančių darbuotojų apsauga, liko nepakitusios. Apeliantės teigimu, taip buvo užtikrinta tiek viešosios perkančiosios organizacijos poreikių, tiek ekonominių ir darbo saugos užtikrinimo sąlygų apsauga.

9.1. Dėl Sąjungos teisės apeliantė primena Direktyvos 2014/24/ES 67 straipsnio 2 dalies paskutinę pastraipą; pagal ją „valstybės narės gali nustatyti, kad perkančiosios organizacijos negali remtis tik kaina arba tik išlaidomis kaip vieninteliu sutarties skyrimo kriterijumi arba gali leisti šiuos kriterijus taikyti tik tam tikroms perkančiųjų organizacijų kategorijoms ar tam tikroms sutarčių rūšims“. Tokia nuostata turėtų būti aiškinama laikantis proporcingumo principo, kuris yra bendrasis Sąjungos teisės principas; pagal jį valstybių narių taisyklėmis, nustatytomis įgyvendinant Direktyvos 2014/24/ES nuostatas, neturėtų būti viršijama tai, kas būtina šios direktyvos tikslams pasiekti.

Taip pat svarbu skatinti geriausią paslaugų kokybę, atsižvelgiant į šios direktyvos 92 konstatuojamąją dalį; pagal ją „perkančiosios organizacijos turėtų būti skatinamos pasirinkti tokius sutarties skyrimo kriterijus, kurie sudarytų joms galimybes pirkti aukštos kokybės darbus, prekes ir paslaugas, kuo geriau atitinkančius jų poreikius“. Kalbėdama apie galimybę taikyti mažiausios kainos kriterijų, nors pirmenybė teikiama ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijui, apeliantė taip pat primena 2011 m. spalio 25 d. rezoliuciją dėl viešųjų pirkimų modernizavimo (2011/2048(INI)), parengtą prieš patvirtinant 2014 m. direktyvas; joje Europos Parlamentas, nors ir laikėsi nuomonės, kad „mažiausios kainos kriterijus nebeturi būti lemiamas sudarant sutartis ir kad jį apskritai reikėtų pakeisti ekonomiškai naudingiausio (ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės naudos požiūriu) pasiūlymo kriterijumi, atsižvelgiant į viso atitinkamų prekių, paslaugų arba darbų gyvavimo ciklo sąnaudas“, vis dėlto

pabrėžė, kad „*dėl to neturėtų būti atmetamas lemiamas mažiausios kainos kriterijus itin standartizuotų prekių ar paslaugų atveju*“.

Taigi Italijos teisės aktų leidėjas, pasinaudodamas Direktyvos 2014/24/ES 67 straipsnyje numatyta galimybe, nustatė draudimą taikyti mažiausios kainos kriterijų konkrečios rūšies paslaugoms, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas (Įstatyminio dekreto Nr. 50/2016 95 straipsnio 4 dalies b punktas), kuris galioja ir tuo atveju, kai tuo pačiu metu sutartis pasižymi standartizuotomis savybėmis, t. y. kai paslaugų kokybiniai aspektai nėra svarbūs. Pastaruoju atveju nustačius geriausio kokybės ir kainos santykio kriterijų būtų akivaizdžiai viršijama tai, kas būtina pirma nurodytiems direktyvos tikslams pasiekti, todėl tai prieštarautų proporcingumo principui.

10. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad apeliančės pateiktas prejudicinis klausimas turi būti pateiktas nagrinėti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, juo labiau kad šis nacionalinis teismas yra paskutinės instancijos teismas, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.

Pakartojus, kad šalys neginčija nagrinėjamos sutarties, kurios dalykas yra paslaugos, kurioms būdingas didelis darbo jėgos intensyvumas, kartu pasižyminčios standartinėmis savybėmis (kiek tai susiję su paslaugomis, kurioms teikti reikalinga darbo jėga ir kurioms būdingas darbo pasikartojimas), pobūdžio, apeliančės prieštaravimas, susijęs su proporcingumo principo pažeidimu, yra ypač aktualus atsižvelgiant į konkurso įstatymo nuostatas, pagal kurias šioje byloje sutarties skyrimo kriterijumi buvo pripažintas didžiausios nuolaidos kriterijus ir ta nuolaida turėjo būti apskaičiuojama tik nuo atlygio, nedarant įtakos darbo sąnaudoms.

Taip pat reikia pridurti, kad tai, jog nagrinėjamu atveju paisyta ekonominių ir darbo saugos sąlygų, jau patvirtino ir perkančioji organizacija per pagalbinę pasiūlymų trūkumų tikrinimo procedūrą, ir nacionalinis teismas, kuris atmetė ieškovės pirmojoje instancijoje pateiktus pagrindus, kuriais remiantis konkurso laimėtojos pasiūlymo teisėtumu buvo suabejota būtent dėl minimalių darbo užmokesčio normų pažeidimo.

Taigi, kadangi nacionalinės teisės normos, kuriomis (kaip leidžiama pagal Direktyvos 2014/24/ES 67 straipsnį) buvo nustatytas draudimas taikyti maksimalios nuolaidos kriterijų šios bylos aplinkybėms, buvo taikytos pažodžiui, konkursas turėtų būti panaikintas, nes nebuvo numatyta ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijaus, kuriam neginčijamai teikiama pirmenybė apeliančės nurodytuose Sąjungos teisės šaltiniuose.

Nagrinėjamu atveju tipinė nauda, susijusi su darbuotojų apsauga, kurią paprastai lemia šio sutarties skyrimo kriterijaus taikymas, taip pat buvo gauta nepaisant to, kad konkurso taisyklėse ginčijama nuostata buvo įtvirtintas kitoks nei maksimalios nuolaidos kriterijus, kuris buvo taikomas pirma apibendrintomis sąlygomis. Tai, kad nuolaida taikyta vien atlygiui, nedarant poveikio darbo

sąnaudoms, juo labiau atsižvelgiant į tai, kad administracinės ir teisminės institucijos konstatavo, jog apsaugos, kuri turi būti suteikiama dirbantiems, reikalavimas nebuvo pažeistas, verčia manyti, kad pareiga numatyti geriausio kokybės ir kainos santykio nustatymo kriterijų yra neproporcinga, nes taip neatsižvelgiama į galimus techninio tobulinimo aspektus, kurie teoriškai galėjo būti būdingi standartinių paslaugų pasiūlymams.

Iš to matyti, kad Sąjungos teisėje teikiama pirmenybė ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijui nagrinėjamu atveju, atrodo, nedera su priežastimis, kuriomis jis grindžiamas, todėl šio kriterijaus taikymas atrodo akivaizdžiai perteklinis, neproporcingas ir nepateisinamas.

V – TEISINGUMO TEISMUI TEIKIAMAS PREJUDICINIS KLAUSIMAS.

11. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, ir į klausimo, ar minėtas nacionalinės teisės aktas atitinka minėtas Sąjungos teisės nuostatas, svarbą siekiant išnagrinėti paskutinį likusį šioje byloje pareikštą prieštaravimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl šio prejudicinio klausimo:

„Ar pagal SESV 49 ir 56 straipsniuose nustatytus įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principus, taip pat [Sąjungos teisėje įtvirtintą] proporcingumo principą ir Direktyvos 2014/24/ES 67 straipsnio 2 dalį draudžiama taikyti tokią nacionalinės teisės nuostatą dėl viešųjų pirkimų, kaip Italijos teisės nuostata, įtvirtinta 2016 m. balandžio 18 d. Įstatyminio dekreto Nr. 50 95 straipsnio 3 dalies a punkte ir 4 dalies b punkte bei to paties įstatyminio dekreto 50 straipsnio 1 dalyje, taip pat kylanti iš teisės principo, kurį „Consiglio di Stato“ (Valstybės Taryba, Italija) plenarinė sesija nurodė savo 2019 m. gegužės 21 d. Sprendime Nr. 8, pagal kurią, sudarant sutartis dėl standartizuotų ir didelio darbo jėgos intensyvumo reikalaujančių paslaugų, perkančiajai organizacijai draudžiama kaip sutarties sudarymo kriterijų taikyti mažiausios kainos kriterijų, net ir tuo atveju, kai konkurso taisyklėse numatyta, jog nuolaida turi būti taikoma tik potencialiam įmonės atlygiui ar pelnui, nedarant poveikio darbo sąnaudoms?“

12. <...>. [kancelijai perduotų dokumentų sąrašas]

<...> [bylos nagrinėjimo sustabdymas]

ATSIŽVELGDAMA Į TAI, KAS IŠDĖSTYTA,

Valstybės Taryba, vykdydama teismines funkcijas, penktoji kolegija,

pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui nutarties motyvuojamoje dalyje suformuluotą prejudicinį klausimą ir <...> sustabdo bylos nagrinėjimą.

<...> [Dokumentų perdavimas] <...> Nutartis priimta Romoje <...> 2023 m. spalio 12 d. <...>